

't ZAL JE KIND MAAR LEZEN

Lezen en lezen is twee (of meer). Waarschijnlijk leren veel kinderen effectief lezen op school. Het lezen van literatuur wordt wel gestimuleerd maar zelden verworven. De stap van technische leesvaardigheid naar (literair) leesgenot is zeer groot en kompleks (en dus geen stap maar eerder een hinkelwedstrijd).

Vanuit het standpunt dat literatuuronderwijs gerechtvaardigd en noodzakelijk is, is de vraag naar de correlatie tussen dat literatuuronderwijs en het naschoolse lezen dan ook belangrijk. Hoeveel mensen die lezen, zijn met literatuur vertrouwd geraakt op de school? En waar op school: reeds in het basisonderwijs of in het lager of hoger middelbaar?

Veel andere vragen rijzen hierbij: wat speelt dan een rol in doeltreffend literatuuronderwijs: de werkvormen, de teksten of misschien de persoonlijkheid van de leraar of lerarees? Welke andere factoren stimuleren het lezen buiten de school? Wordt door een bepaalde literatuur geen leesbeuheid gecreëerd?

Teveel vragen om te beantwoorden en waarschijnlijk zelfs een antwoord op te kunnen vinden. Wel vroeg de VONK-redactie een aantal personen eens een korte beschouwing over hun leeservaringen te schrijven. Uit die teksten volgt nu een samenvatting. Het zijn meestal anecdotische fragmenten uit de teksten die misschien de lezer of lezerees aan het mijmeren zetten en in de pen doen kruipen.

We beginnen met enkele fragmentjes uit teksten "waarom ik niet graag boeken lees".

"Lezen is eigenlijk een bezigheid waar veel tijd voor nodig is."

"Overlaatst las ik nog een boek over een onderwerp waar ik nog niet zo veel van wist. Er kwamen zoveel moeilijk woorden in voor dat ik er mijn woordenboek moest naast leggen. Dan vind ik eigenlijk het lezen ook niet meer zo boeiend."

(S. Leys, leerlinge 6de jaar Gezins- en Familiale Hulp)

"Nou ja, lezen doe ik wel hoor, maar dan zijn het romannetjes of artikels in tijdschriften; die zijn niet zo erg lang en zeer dikwijls nog interessant ook."

(F. Diels, leerlinge 6de jaar Gezins- en Familiale Hulp).

"Het leesavontuur begint in de eerste klas. Na aap noot mies kan het voor mij niet vlug genoeg gaan. (...) Vanaf de tweede klas mogen we de schoolbibliotheek binnen. Ik zal er jaren lang trouw elke week de drie boekjes ontlene die je mocht meenemen."

(A. De Vries, leraar Frans)

"Wie al eens bezwaar maakte tegen al dat ge lees, was mijn vader - zelf geen lezer. Ik denk dat hij nooit echt begrepen heeft hoe iemand zo verdiept kan zijn in een boek, dat de hele wereld rondom er niet toe doet. Bovendien vond hij een kartonnen doos leesvoer voor mij en een voor mijn moeder bij de reisbagage wel al té gortig ! Een bondgenoot vonden we in de bibliothecaris van de Stedelijke Bibliotheek (...). Hij leerde onze smaken kennen, reserveerde regelmatig nieuw aangekochte boeken en beval ons auteurs aan. Ik bewaar maar één slechte herinnering aan de bibliotheek : als kind mocht je maar één boek per dag ontlene n en daarmee kwam ik niet toe op een vrije dag."

(C. Wijffels, studente Germaanse).

"Een tweede belangrijke gebeurtenis maakte van mij een lezer van "echte", "volwassenen"-literatuur. In het derde jaar secundair onderwijs (ASO) lazen wij tijdens de les Nederlands integraal een novelle, nl. "Een handvol Aarde" van Valère Depauw. De leraar las de tekst en gaf overvloedig uitleg : allerlei woorden, referenties, dubbele betekenissen, voorbeelden van beeldspraak en diepere betekenissen werden besproken en met elkaar in verband gebracht.

Tijdens deze fascinerende reis doorheen de novelle gingen mijn ogen open voor de verborgen rijkdom van literatuur. Nadien ben ik daar in elk boek bewust naar op zoek gegaan. Niet alleen ben ik op dat moment gaan beseffen hoe ik een literair werk moest lezen, ik ben vanaf toen ook stilaan geboeid geraakt voor de in de literatuur behandelde stof.

(E. De Winter, student Germaanse).

"In de keuze van mijn lectuur ontwikkelde ik eigen strategieën : soms las ik weken lang alleen maar oorlogsboeken (Plevier, Sjolochow, Kirst), dan alleen maar werken uit de Cultuurs erie ("Een boek uit de Cultuurs erie is een geschenk voor het leven" stond er steevast op de eerste bladzijde).

Een deel van mijn militaire dienst heb ik in het begin van de jaren '60 doorgebracht als soldaat-brancardier in het militaire hospitaal te Elsen e. Ik werkte er in de zaal van de hartziekten en tegenover het keukentje bevond zich een kamer waarin af en toe eens een patiënt gelegd werd als die constant toezicht nodig had. Meestal stond ze leeg. Die kamer gebruik ik na de diensturen en tijdens de vele wacht uren als mijn leescabinet : Dostojewski, Tolstoj, Hemingway, Koestler, Steinbeck ; Böll .. ; de leespret kan niet op."

(J. Gerits, UFSIA).

"Hier zou allicht een parenthesis over snobisme en literatuur op zijn plaats zijn. De mooie ruggen van het Pantheon der Nobelprijswinnaars, de sticker "Ik heb Ulysses gelezen", het plotse succes van boeken die in Vrij Nederland een goeie recensie hebben gehad (...)

(A. De Vries, leraar Frans).

Namen noemen :

- ... dat wij alle avonturen van Pietje Puk, Karl May en de Rode Ridder hebben meegemaakt ... -
- ... Ik herinner mij nog mijn eerste Puk en Muk's, wat later de verhalen van ene Lod. Lavki en verder kapitein Zeldenthuis, Pietje Bell, Dik Trom, de Vlaamse Filmpjes, Arendsoog, Karel May, Pim Pandoer in het web van de rode spin, enz. ... -

- Kuifje was in die tijd al wel aan het zwerven in het lectuurland. Op school de brave dingen, Claes, Gezelle, Timmermans, Van Duinkerken, Bomans, maar geen Calvinisten, papenvreters of ketters. Ja, in de rethorica werden Elsschot en M. Gijsen wel vernoemd, maar zeker niet in de hemel geprezen. Over L.P. Boon werd niet gepraat. Streuvels was verplichte lectuur. Gezelle ook ... -

"Vanzelfsprekend heb ik tijdens mijn studies Germaanse Filologie al heel wat moeten lezen, soms wel ten koste van mijn lievelingslectuur, maar "De Aanslag" (H. Mulisch) "De naam van de roos" (U. Eco) en "De nieuwsmakers" (J. Servaes) liggen al klaar (...)"
(C. Wijffels).

De redactie